

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas sayısı:1970/7

Karar sayısı:1970/23

Karar günü:12/5/1970

Resmi Gasete tarih/sayı:26.10.1970/13651

İtiraz yoluna başvuran : Gazipaşa Sulh Ceza Mahkemesi

İtirazın konusu : Mahkemece 13/12/1968 günlü, 1072 sayılı rulet, tilt, langırt ve benzeri oyun alet ve makinaları hakkındaki kanunun 2. maddesinin cezanın tecilini önleyen son fıkrası hükmünün Anayasa'nın 12. maddesine aykırı olduğu kanısına varılmış ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 151. maddesine dayanılarak Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

I- OLAY :

1072 sayılı Kanunun I. maddesindeki yasaklara aykırı olarak pazar yerinde oyun aleti çalıştırmak eyleminden dolayı sanıklar hakkında 10/1/1970 günlü iddianame ve 3005 sayılı Kanuna göre duruşmaları yapılarak 1072 sayılı Kanunun 2. maddesi gereğince cezalandırılmaları istemiyle açılan ve Gazipaşa Sulh Ceza Mahkemesinin 1970/4 esas sayısını alan dâvanın duruşması sırasında 4/2/1970 günlü 3. oturumunda mahkeme 1072 sayılı Kanunun 2. maddesinin tecili engelleyen son fıkrası hükmünün Anayasa'nın 12. maddesine aykırı olduğu kanısına vararak Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve duruşmanın geri bırakılmasına karar vermiştir.

III- Yasa metinleri :

1. İtiraz konusu hüküm :

13/12/1968 günlü, 1072 sayılı Kanunun itiraz konusu fıkrayı da kapsayan 2. maddesi şöyledir:

(Madde 2- Bu kanuna aykırı hareket edenler bir yıldan aşağı olmamak üzere hapis ve 1.000 liradan 5.000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Tekerrürü halinde cezalar bir misli artırılır.

Ele geçirilen alet, makine ve bunların çalıştırılmasına yarayan tesisat ve paralar zapt ve müsadere edilir. Bu gibi oyun oynanan yerler bir daha açılmamak üzere kapatılır.

Bu suçlardan mahkûm olanların cezaları tecil edilmez.)

2. Dayanak olarak ileri sürülen Anayasa hükümleri :

1072 sayılı Kanunun 2. maddesinin son fıkrası hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu kanısını desteklemek üzere mahkemece ileri sürülen Anayasa'nın 12. maddesi aşağıdadır :

(Madde 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.)

IV- İlk inceleme :

Anayasa Mahkemesi İktüznün 15. maddesi uyarınca 26/2/1970 günde Lutfi Ömerbaşı, Salim Başı, A. Şeref Hocaolu, Fazlı Öztan, Hakkı Ketenolu, Sait Koçak, Avni Givda, Muhittin Taylan, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Halit ZARBUN, Ziya Önel, Mustafa Karaoğlu ve Muhittin Gürün'ün katılmalariyle yapılan ilk inceleme toplantısında dosyanın eksiğı olmadığı ve itirafın Anayasa'nın 151. ve 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 27. maddelerine uygun bulunduğı görüldüğünden işin esasının incelenmesi oybirliğıyle kararlaştırılmıştır.

V- Esasın incelenmesi :

İtirazın esasına ilişkin rapor, mahkemenin Cumhuriyet Savcılığı aracılığı ile gelen 4/2/1970 günlü, 1970/4 esas sayılı yazısına bağıli gerekçeli kararı ve ekleri, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hüküm, Anayasa'ya aykırılık kanısına dayanaklık eden Anayasa maddesi; bunlarla ilgili gerekçeler ve Meclis görüşme tutanakları; konu ile ilişkisi bulunan öteki metinler okunduktan sonra gereğı görüşölüp düşünöldü :

Hatırlanacağı üzere rulet, tilt, langirt ve benzeri oyun alet ve makinelerini çalıştıran yerler bir ara çoğalıp yaygınlaşmış; hatta birçok kahvelerin birer bölümü bu oyunlara ayrılmış ve. özellikle öğrenim çağındaki çocuklar ve gençler okul saatlerinde bile buralara devam eder olmuşlardı. Çocukların ve gençlerin bu gibi yerlerde sömüröldükleri, ayartıldıkları ve kumara alıştırıldıkları yolundaki eğitimcilerin ve ana babaların haklı sızlanışları, uyarmaları ve kaygıları gittikçe artmakta ve .sorunun önemle ele alınması zorunluğı kendini bütün ağırlığı ile duyurmakta idi. 1072 sayılı Yasa işte bu sızlanış ve kaygıların yasama meclislerindeki tepkisinin ve sorunu çözme çabasının bir sonucudur.

Yasa, Türk Ceza Kanununun 567. maddesinin kapsamı dışında kalsa bile umuma mahsus veya umuma açık yerlerde her ne ad altında olursa olsun kazanç kastiyle oynanmasa dahi rulet, tilt, langirt ve benzeri baht ve talihe bağıli veya maharet isteyen, otomatik, yan otomatik el veya ayakla kullanılan oyun alet ve makinaları ile benzerlerini bulundurmaya, çalıştırmaya veya yurda sokmaya, yahut imal etmeyi yasaklamakta; kanunun uygulanmasında spor kulüplerini, gençlik teşekküllerini ve dernekleri umuma açık yer saymaktadır (Madde 1).

Yasa koyucu, gençliğin ahlâkını ve geleceğini tehdit eden bu sorun üzerinde öylesine titizce durmuştur ki yasaklama kapsamını çok geniş tutmak ve ağır sayılabilecek ceza yatırımları koymakla yetinmemiş; bu suçlardan hüküm giyenlerin cezalarının tecil edilmesini engellemiş (Madde 2- İtiraz konusu fıkra) ve konu kapsamına giren suçlardan dolayı zaman ve mekân kaydına bakılmaksızın 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanmasını öngörmüştür. (Madde 3)

Tecil kurumunu, 13/7/1965 günlü, 647 sayılı Cezaların infazı Hakkında Kanunun -geçici 4. maddede öteki kanunların bu kanuna aykırı Hükümlerinin uygulanmayacağı açıklandığına göre- 6. maddesi düzenlenmektedir. Bu madde uyarınca; "Adliye mahkemelerinde para cezasından başka bir ceza ile mahkûm olmayan kimse, işlediğı bir suçtan dolayı ağır veya hafif para veya altı aya kadar ağır hapis veya bir yıla kadar hapis veya hafif hapis cezalarından biri ile mahkûm olur ve geçmişteki hali ile ahlâki temayüllerine göre cezanın tecili ilerde cürüm işlemekten çekinmesine sebep olacağı hakkında mahkemece kanaat edilirse bu cezanın teciline hükmolunabilir. Bu halde tecilin sebebi hükümde yazılır."

Tecile ilişkin 6. madde genel nitelikte bir hüküm olmakla birlikte bu durumun tecilden istisna hükümlerinin kimi yasalarda yer almasına engellik edemeyeceğı ortadadır. Türk Ceza Kanununun tecil konusunu yine genel nitelikte düzenleyen 89. maddesinin uygulandığı dönemde de bir takım kanunlarda istisna hükümleri yer alagelmıştır. Söz gelimi Kaçakçılığın Men ve Takibine dair 1918 sayılı Kanunun değişik 58. maddesinde bu kanuna göre hükmedilecek cezaların tecil

edilemeyeceği yazılıdır. Bunun bir ikinci örneği de Askerî Ceza Kanununun değişik 47. maddesindedir. Maddenin A bendinde hangi cezaların tecil edilemeyeceği açıklanmakta ve istisna hükmü dört fasıl içindeki cezaları kapsamına almaktadır. İtiraz ve inceleme konusu fıkra ise 647 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra bir yasada yer alan istisna hükmüdür. En ileri ülkelerin yasalarında da tecilden istisna hükümlerinin bulunduğu, sırası gelmişken burada işaret etmek yerinde olacaktır.

Tecil edilebilir cezaların kapsamı ve tecilden istisna, ceza ve infaz hukuku bakımından tartışılıp eleştirilebilir. Ancak bu alandaki bir düzenlemenin Anayasa'ya doğrudan doğruya aykırılığından söz edilemez. Çünkü Anayasa'da tecile ilişkin özel bir hüküm yoktur. Şu duruma göre yasa koyucunun Anayasa ilkelerine aykırı olmamak üzere ülkenin ve toplumun gerek ve gerçekleri uyarınca bu alanda düzenlemede bulunmada serbest olduğunun kabulü aykırı düşmez.

Mahkeme, itiraz konusu hükmün Anayasa'nın 12. maddesindeki "kanun önünde eşitlik" ilkesine aykırı olduğu kanısındadır, itirazın bu yönden incelemesine geçilirken önce Anayasa Mahkemesinin bu kavrama ilişkin yerleşmiş görüşünün burada bir kez daha açıklanmasında yarar vardır. 12. maddenin mutlak olarak yasakladığı; kanunların uygulanmasında dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımının gözetilmesi ve bu nedenlerle eşitliğe yol açılmasıdır. Bunun dışarıda ancak birbirinin aynı olan durumlarda aynı hukuk kurallarının öngörülmesi ve ortaya imtiyazlı bir kişi veya topluluk çıkarılmaması zorunludur. Bir bölüm yurttaşların, durumlarındaki özellik ve ayrılık dolayısıyla haklı nedenlerle başka hükümlere bağlı tutulmaları halinde kanun önünde eşitsizlikten ve bir imtiyazdan söz edilemez.

Ceza yaptırımını altında bulunan iki yasak eylemin, tecilden istisna bakımından birbirleriyle eşdeğerde olup olmadığının isabetle ölçülmesi için kesin bir yol yoktur. Eylemin ve cezanın niteliğine bakılarak sonuca varılması yanıltıcı olur. Burada önemi olan kanun koyucuyu, hükümlüyü tecilden istisnaya yönelten nedenler, koşullar ve bunlar arasında özellikle toplumun gerek ve gerekçelerinden doğmuş zorunluluklardır. 1072 sayılı kanunun çıkarılması ve yasa önünde eşitlik ilkesi konularında yukarıda yeterince açıklamalara gidilmiştir. Şu duruma göre 1072 sayılı Kanuna aykırı davranışların cezaları tecil edilemezken başka kanunlardaki yasak eylemleri işleyenlerin aynı hadler içinde kalan cezalarının tecil edilebilmesine bakılarak kanun önünde eşitlik ilkesinin bozulduğundan söz edilmesinin yeri yoktur. Öte yandan 1072 sayılı Kanun bu yasaya aykırı davranışların tümünü; hiçbir ayırım yapmaksızın tecil bakımından aynı hükme bağlı tutmuş ve böylece kanun önünde eşitlik ilkesini kendi yönünden korumuştur.

Özetlenecek olursa : 27/12/1968 günlü, 13086 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 13/12/1968 günlü, 1072 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin son fıkrası hükmü, Anayasa'nın 12. maddesine ve öteki ilkelerine aykırı değildir; itirazın reddi gerekir.

VI- SONUÇ :

13/12/1968 günlü, 1072 sayılı Kanunun 2. maddesinin tecili önleyen son fıkrası hükmünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine 12/5/1970 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkanvekili
Lütfü Ömerbaş

Üye
Salim Başol

Üye
Fazlı Öztan

Üye
Celalettin Kuralmen

Esas sayısı:1970/7
Karar sayısı:1970/23

Üye
Hakkı Ketenoglu

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Sait Koçak

Üye
Avni Givda

Üye
Muhittin Taylan

Üye
Şahap Arıç

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Ahmet Akar

Üye
Halit Zarbun

Üye
Ziya Önel

Üye
Muhittin Gürün